

Húsvét ünnepe

► 1Sám 2,1–10

Magasztalja lelkem az Urat, aki sírba visz, de meg is elevenít

A vasárnap jellege

A húsvét ószövetségi előzménye a pészah, az Egyiptomból való szabadulás ünnepe. Újszövetségi hitünk meghatározó történése Jézus feltámadása, mely a bűnből, a gonosztól és a halálból való szabadulást hozta el számunkra. Ünnepe a niceai zsinat (Kr. u. 325) döntése szerint a tavaszi napéjegyenlőséget követő holdtölte utáni első vasárnap. Az ünnep első napja megszólaltatja az evangéliumot Jézus feltámadásáról, a második nap az ebből fakadó húsvéti hit születéséről szól. Az evangélium sem tartalmában, sem hatásában nem változik, tehát ma is életet újító és üdvösségre vezető erő. Sokkal több ez, mint népszokás, munkaszüneti nap, tavaszi szünet: az élet győz a halál felett!

Amit a textusról tudni kell

Sámuel könyveinek szövege csak részben származhat Sámuelettől, hiszen 1Sám 25 már a haláláról tudósít. Textusunk hálaénekét írhatta Anna vagy egy kortársa, de ez az eredet meg is kérdőjelezhető. A történet a bírák korába, a Kr. e. 1100 körüli időbe vezet vissza minket. Anna hálát ad gyermeke születéséért, a megalázó meddőségtől való megszabadulásáért, de még inkább Isten hatalmának megtapasztalásáért, életet teremtő szeretetéért. Hálaéneke párhuzamba állítható Mózes (2Móz 15) és Mária (Lk 1,46–55) hálaadásával. Joggal nevezhető „ószövetségi Magnificatnak”.

Az 1. és 10. versben egyes fordításokban a „Felmagasztaltatott az én szarvam az Úrban” kifejezés szerepel (lásd még pl. 2Sám 22,3; Zsolt 18,3; Zsolt 132,17).

A „felemeli szarvát” jelentése: erőt ad, hatalmat ad. Az 1. versben ez az egyén, a 10. versben már az egész nép javára történik, sőt ott már *messiási* jövődöléssel van dolgunk: „*felkentjének hatalmat ad*”. Ahogy An-nát felemelte kiszolgáltatottságából az Úr, úgy hozza majd ki népét is szegységtől és szorongástól felkent királya által. Ha egy király dicsőséges, akkor népe is az lesz. Meglepő lehet királyról beszélni, hiszen még a bírák korában járunk, de Anna bizonyosan ismer-te az Ábrahám-nak adott isteni ígéretet: „...*királyok származnak tőled*” (1Móz 17,6). Ilyen király lesz Dá-vid, akit Anna fia, Sámuel ken fel, de a textusunk vé-gén olvasható messiás kifejezés már arról a remény-ségről is szól, melyet Jézus teljesít majd be megvál-tói művével, halálával és feltámadásával.

A szikla, kőszikla (2. vers) kifejezés itt Istenre vonatkozik, az Újszövetség pedig többször is Jé-zusra érti (1Kor 10,4; 1Pt 2,4–8; Mt 7,24–25), éne-keskönyvünk is így említi (454,2).

A temetési liturgiánkban is szereplő 6. vers meg-fogalmazza a konkrét húsvéti evangéliumot: Isten úr a pusztulás és a halál felett, az ember számára re-ménytelen helyzetben is. Életet adó hatalma értel-met ad a csoda megtapasztalása előtt átél-t szenvedésnek – ahogy ezt Anna és Jézus esetében is látjuk.

Isten mindig odafigyel az elesettek-re, akkor is, ha saját hibájukból ízeleték meg a nyomorú-ságot. De amit ő kínál szegénynek és gazdagnak, minden lélekben ínséget szenvedőnek, az sokkal több, mint szociális segítségnyújtás: hálás élet, feltá-madás és örök üdvösség!

Anna mellett a kötelező lekciónak (Mk 16,1–8) is asszonyok a szereplői. Ez is bizonyítéka annak, hogy Isten figyel az emberek által megvetett, hát-térbe szorított kicsik-re is, lehajol hozzájuk, látni enged-i nekik csodáit, és bevonja őket az üdvör-téneti események-be.

A perikópa megértése

Párhuzamok az ószövetségi íge és az ünnep kö-zött:

A legnyilvánvalóbb párhuzam, hogy a textus és az ünnep is a halál fölötti győzelemről szól. Is-ten életet hoz elő Anna halott méhé-ből és a lezárt sírból is. Ez a megtapasztalás ujjongó örömr-e indít, és olyan erőt ad, amely minden-re elég. A keret-versekben könnyen megtalálhatjuk a húsvéti pár-huzamokat: az első versben szabadításról van szó (Jézus = Szabadító), a záróversben pedig felkent-ről (Messiás = Felkent). Ahogy Anna és a tanítvá-nyok példája is mutatja, a szabadítás egyaránt tör-ténhet a bűnből, nehéz élethelyzetből, megalázott-ságból, félelemből, gyászból, testi és lelki halálból. Mindenképpen ujjongás és öröm jár a nyomában.

„*Nincs olyan kőszikla, mint a mi Istenünk*” – énekl-i Anna. A sírt lezáró nagy követ több ember egy-ütt el tudta mozdítani, de Isten akarata ennél is sokkal szilárdabb, a halál sem foghat ki rajta. „*Ne beszéljetelek büszkén, gögösen*”: Anna a nagy lel-ki fájdalom mellé Peninnától szenved-i el a gúnyt és megvetést, Jézus pedig a keresz-t kínjai között kapja meg ezt saját népétől és annak vezetőitől. De mindkét esetben, sőt a gyászoló tanítványok és a mi életünkben is Istené az utolsó szó. Ő kész nagyot fordítani övéi sorsán, lehajol a megalá-zotthoz, kiemeli a reményvesztettség-ből, elné-mítja a gúnyolódókat. Ahogy a csodálatos szü-letések előtt Isten előkészíti a szülőt (Sára, An-na, Mária, Erzsébet), ugyanez történik a húsvéti hit születésekor. Amikor már azt hinnénk, hogy minden elveszett, akkor mutatja meg mindenek fölötti hatalmát az Ūristen. A mélységek megélé-se, a várakozás nehézsége adja azt a sötét hátteret, amelyen még inkább felragyoghat az új élet cso-dája. A kegyelem ugyanakkor megszégyenülést és ítéletet jelent az ellentábor számára.

Anna örömeiben feltűnő, hogy nem a gyerme-kért ad hálát, meg sem említi a születés ajándékát. Csak Istent magasztalja. Nagyobb örömet jelent a gyermek születésénél az a megtapasztalás, hogy nem hagyta el őt az Ūr. Nem az ajándéknak örül elsősorban, hanem az Ajándékozóval való kapcso-latnak. Éppen fiától búcsúzik, évente egyszer fogja látni, mégis tele van a szíve hálával. Hasonló ez a

tanítványok érzéseikhez, amikor a kereszten meghalt Jézust élve kapják vissza, és bár hamarosan újra el kell válniuk tőle, nem láthatják őt testi szerveikkel, de a feltámadás csodája betölti életüket.

A maguk helyzetében Anna és a tanítványok is megélik a szabadítás csodáját, az emberhez lehajoló Isten kegyelmét. Ezzel a tapasztalattal könnyebbé válik minden elengedés. Ami addig a legfontosabb volt (Annának a gyermek, a tanítványoknak Jézus fizikai közelsége), annak elengedésére is szabaddá tesz az Istenbe vetett bizalom.

Anna hálaimája minket is hálaadásra tanít és indít. Ha elkezdjük, mindig egyre több okot fogunk rá találni. Hálás szívünkre nem Istennek, hanem sokkal inkább nekünk magunknak van szükségünk!

Vázlat

Isten örömünkre adta az ünnepet

Kitörő örömmel kezdődik igénk – van okunk rá, hogy így kezdődjön az ünnepünk, sőt annak fényében majd a hétköznapijaink is. Ha egy csapat bármilyen sportban megnyer egy mérkőzést, a szurkolók boldogan ünnepelnek. Minél erősebb a legyőzött ellenfél, annál nagyobb a szurkolók öröme. A húsvét a legnagyobb ellenségnek, a halálnak a legyőzéséről szól – méltán ujjong a szívünk. Annának a méhe volt halott, a tanítványoknak a Mesterük, hitük és reménységük, de végül mindnyájan örülhettek az Úr szabadításának. A feltámadás ünnepe nekünk is örömet és erőt hoz. Ahogy a kisgyermek tudja, hogy meg fogja találni a fűben az odakészített nyuszifészket, mi is biztosak lehetünk benne, hogy az Atya számunkra is elkészítette ünnepi ajándékát: a megújult élet, a bűnbocsánat és az üdvösség örömét.

Az Úr megöl és megelevenít

A temetési liturgiánkból sokaknak ismerős ez a mondat. A gyászban és a veszteségben érezzük leginkább, hogy szükségünk van a húsvéti hit ajándékaira: békességre, vigasztalásra, lelki

erőre, az örök reménységre. Mindezt most kell megragadnunk az ünnep evangéliumából, hogy a szívünkben legyen, és méríteni tudjunk belőle a szükségben. Hitben járunk, nem látásban, ezért nem a feltámadás bizonyítékait kell keresnünk, hanem az élő Istent, aki megadja a bizonyosságot, ahogy Annának és a tanítványoknak is megadta.

Hogy érinti a régi ige a mai embert?

Kit érdekel ma Anna? Vagy akár az, hogy mi történt Jézussal kétezer évvel ezelőtt? Ha nincs folytatása az életünkben, akkor és addig mindegy nekünk, hogy mi történt kétezer éve. Igénkben nincsenek ott a megszokott kellékek: nincs angyal, üres sír, örök, leplek, kenetek. De ott van a személyes életünket megújítani akaró Úr. Ez nem a régmúlt, hanem a boldogító jelen és az örök jövő. Ez már rólunk szól. Az első húsvéton és azóta is mindig lehajol hozzánk az Isten, hogy a mi életünkben folytassa a húsvét csodáját. Húsvét örömhíre, hogy már a haláltól sem kell félni, mert Jézusban már arra is van megoldás!

Megállunk-e félúton?

A történet happy enddel zárul. Anna imája meghallgattatik, megaláztatása megszűnik, újszülött életet kap ajándékba. A tanítványok visszakapják Mesterüket, Jézus újra él! De ők nem állnak meg itt. Anna felajánlja gyermekét az Úrnak, a tanítványok pedig negyven nap múltán elengedik Jézust a földi világból. Mert fontosabb lesz számukra az Ajándékozó, mint az ajándék. Nekünk is így lesz igazán ünnep az ünnep: „Ha tiéd Isten, tiéd már minden” (taizéi ének). Ő látja, hol vagyunk, lehajol hozzánk, kiemel, és üdvösségre vezet. Vele nem kell félnünk sem életől, sem haláltól. Együtt zenghetjük Annával: „Ujjong szívem az Úrban [...], örülhetek szabadításodnak”!

További javaslatok az istentisztelethez

Lekciók

Mk 16,1–8; 1Kor 5,6–8

Énekek

EÉ 222, 224, 388

Imádság

Mindenható Isten! Te törölted el a bűnt és a halált Fiad halálával, és te hoztad vissza az ártatlanságot és az örök életet az ő feltámadása által, hogy az ördög hatalmától megváltva, a te országodban éljünk. Add meg nekünk, hogy ezt teljes szívünkben higgyük, és ebben a hitben állhatatosan mindenkor dicsérjünk téged, és hálát adjunk neked Jézus Krisztus Urunk, a te Fiad által, aki veled és a Szentlélekkel valóságos Istenként él és uralkodik örökkön örökké. Ámen. (Luther Márton húsvéti imádsága. In: SCHULZ 1983)

Illusztráció

TÖRTÉNET

Egy asszony vallomása, aki egy héten belül veszítette el férjét és édesanyját: „Sok esetben egy nagy betegség kell ahhoz, hogy a kemény emberi szív megtörjön. Az én életemben nem betegség, hanem két nagyon fontos ember távozása kellett ahhoz, hogy megtörjön az én kemény szívem. Ma

már látom Istennek azt a nagy szeretetét, ahogyan gondot visel és viselt rólam, és ahogyan engem is használni akar. Ma már ismét boldog vagyok, és nem érzem céltalannak az életem. Nagyon hálás vagyok Istennek mindenért! Csak azt sajnálom, hogy ötvenhét év telt el az életemből önélküle.” (Kübekháza Kurír, 2008. június 28.)

GONDOLAT

„Ha térdre ereszkedsz Isten előtt, akkor életed bármely helyzetében képes leszel talpra állni.”

Schäffer Erzsébet (1948–) magyar
Pulitzer-díjas író, publicista

Felhasznált és ajánlott irodalom

BARTHA Tibor (szerk.) 1981. *Jubileumi kommentár.*

A Szentírás magyarázata. Református Zsinati Iroda Sajtóosztálya, Budapest.

SCHULZ, Frieder 1983. *Imádkozzunk együtt Lutherrel – ma is.* Evangélikus Sajtóosztály, Budapest.

VETŐ Béla 1970. Újév utáni vasárnap. 1Sám 2,1–8. *Lelkipásztor*, 45. évf. 11. sz. 694–696. o.

SZEMEREI János 2016. Húsvét ünnepe. *Lelkipásztor*, 91. évf. 3. sz. 110–112. o.

■ ZSEDNAI JÓZSEFNÉ HERDLICZKA ÉVA